

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ ПРО ДОІСТОРИЧНІ КАРТИ

Картосеміотика самоідентифікувалась приблизно в період останньої третини минулого століття і з того часу розвивається комплексно, в кількох напрямках, здавалось би, на перший погляд, далеких від семіотики. Одним із таких екзотичних напрямів і є палеокартосеміотика, тобто тема доісторичних карт, артефактів, які свідчать про існування мови карт задовго до виникнення абеткового письма.

До сьогодні цей напрям існував лише у вигляді ідей та нечисленних практичних розробок: статей і повідомлень, семінарських дискусій. Та ось, нарешті, кількість переросла в якість – маємо узагальнену, окремо видану працю з цього питання*. Її автор – Александр Володченко, професор Дрезденського технічного університету, ентузіаст та відомий дослідник цієї теми, голова Комісії з теоретичної картографії Міжнародної картографічної асоціації (ICA).

Обкладинка видання

Змістовою основою міні-атласу є детальний опис доісторичних карт Європи за такою схемою:

короткі відомості про місце знахідки, обставини та автора відкриття; вік артефакту, сфера можливого застосування; картографо-семіотична інтерпретація зображення; місце (установа) зберігання. Автор робить наголос на сприйнятті картографічних зображень як осмислених мовних фрагментів. Текст доповнюють численні ілюстрації (схеми, фото) і таблиці. Вибірково описано 11 доісторичних карт, які відображують територію Італії, Німеччини, Польщі, Росії, України та Чехії. Така широка географія знахідок відповідає різноманіттю матеріальних носіїв картографічних зображень. Це і скельні поверхні, і кістки тварин, і кераміка та метал. Вік артефактів варіюється в межах від 24 (27) тис. років до 3 тис. років.

Друге видання міні-атласу доповнено фотографіями, а також новими картосеміотичними даними про знакові системи й моделі трипільської культури, які лише недавно оприлюднені археологами.

Важливі складові міні-атласу – вступ та висновок, що за суттю є стислими тезами, в яких викладено теоретико-методологічні основи палеокартосеміотики. Видання доповнено також коротким словником спеціальних термінів, які стосуються головним чином тематики міні-атласу.

Про комплексність дослідження свідчить і перелік музеїв Європи, де зберігаються доісторичні карти.

У зміст міні-атласу автор включив доволі вичерпну бібліографію, що охоплює близько 60-ти джерел з цієї тематики, з яких більше половини – кирилицею.

Варто зауважити, що впорядкована структура видання, комплексність тематики та її моноціль – подати доісторичні карти як знакові системи – саме це і відповідає типу видання, тобто атласу. А означення "міні" якнайкраще характеризує його стислість.

Виклад тексту достатньо вільний, зрозумілий та чіткий, доступний для сприйняття і студентами.

Таким чином, міні-атлас А. Володченка про доісторичні карти і знакові системи – це комплексна фундаментальна праця, фактично не що інше, як міні-енциклопедія з теорії та практики палеокартосеміотики – одного з найважливіших розділів сучасної картосеміотики. Крім того, видання є підсумком першого, накопичувального, етапу в розвитку цього наукового напрямку, що має значні перспективи.

© В. О. Шевченко

* Володченко, А. Доисторические карты и знаковые системы (на примере выборочных картосеміотических артефактов Европы): мини-атлас [Текст] / А. Володченко. – 2-е доп. изд. – Дрезден, 2010. – 56 с.